

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ЕВОЛЮЦІЙНА ЕКОНОМІКА» (вибіркова)

рівень вищої освіти _____ третій (освітньо-науковий) _____

галузь знань _____ 05 «Соціальні та поведінкові науки» _____

спеціальність _____ 051 «Економіка» _____

освітня програма _____

спеціалізація _____

вид дисципліни _____ вибіркова _____

факультет _____ економічний _____

2019 / 2020 навчальний рік

Розробник

Яременко Олег Леонідович

– професор кафедри економічної теорії та економічних методів управління,
доктор економічних наук, професор

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Еволюційна економіка» складений відповідно до освітньо-наукової програми підготовки третього (доктор філософії) рівня вищої освіти

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Еволюційна економіка»

Метою викладання дисципліни є формування у здобувачів компетенцій, необхідних для розуміння основ еволюції економічних систем, використання еволюційної парадигми в економічних дослідженнях

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основні завдання вивчення дисципліни «Еволюційна економіка»:

- сформулювати понятійний апарат, що становить основу еволюційної економіки;
- розкрити сутність і функції еволюційної економіки і її роль в економічній науці;
- прищепити навички самостійного вибору і використання необхідних для дослідження парадигм і гіпотез

1.3. Кількість кредитів: 3 кредити ECTS.

1.4. Загальна кількість годин: 90 годин.

1.5. Заплановані результати навчання:

В результаті освоєння дисципліни здобувач повинен

Знати:

- сутність сучасних поглядів та теорій на еволюційні процеси в економіці;
- основні методи еволюційного економічного моделювання;
- основні поняття еволюційної економіки

Вміти:

- вірно визначати еволюційні моменти в тому або іншому напрямку економічної теорії;
- застосовувати еволюційну парадигму для критичного осмислення існуючих теоретичних підходів в економіці;
- знаходити взаємозв'язки між еволюційною економікою і іншими галузями економічної теорії;

- застосовувати спеціальну термінологією та володіти системним підходом до вивчення загальних закономірностей розвитку і еволюції економіці;
- застосовувати отримані знання у практичній і науковій діяльності

Основні компетентності, що формує навчальна дисципліна:

Загальні:

ЗК 2. Володіння загальною та спеціальною методологією наукового пізнання, застосування здобутих знань у практичній діяльності.

Фахові;

- **ФК 2.** Вміння використовувати методи і зміст сучасних, зокрема новітніх, досліджень і розробок українських і зарубіжних учених в галузі економічної науки, методології та практики, адаптувати їх до сучасного стану і актуальних завдань розвитку економіки України
- **ФК 3.** Здатність володіти та адекватно використовувати понятійно-категоріальний апарат та методологію сучасної економічної теорії для ідентифікації актуальних економічних явищ та процесів, проблем і протиріч суспільного розвитку
- **ФК 6.** Здатність прослідкувати витоки, логіку і основні напрями розвитку сучасних економічних теорій, полеміку різних економічних шкіл у широкому соціально-економічному контексті, уміння досліджувати та розробляти евристичні процедури та методи експертизи для вирішення економічних задач.

Програмні результати навчання

- **ПРН 2.** Вміти застосовувати знання структури і функцій сучасного наукового знання і тенденції історичного розвитку, методологію наукового пізнання глобальної тенденції змін наукової картини світу.
- **ПРН 3.** Бути здатним до упорядкування, аналізу, класифікації, оцінки отриманих знань з предмету дослідження.
- **ПРН 7.** Бути здатним до встановлення дії економічних законів та їх зв'язку з макро- та мікроекономічними проблемами.

2. Тематичний план навчальної дисципліни.

Тема 1. Вступ до еволюційної економіки. Головні методологічні передумови дослідження

Зміст. Методологічні передумови неокласики. Принципи неокласики. Неокласична методологія. Обмеженість неокласики. Альтернативні напрями економічної науки. Еволюційний принцип в науці: Ламарк, Дарвін, Мальтус, Спенсер. Еволюційний підхід в економіці: Веблен, Маркс, Маршалл, Шумпетер, Хайек. Еволюція інститутів. Еволюційна економіка і інституціоналізм.

Тема 2. Еволюційна теорія економічних змін

Зміст. Теорія економічних змін Р.Нельсона і С.Уінтера. Поведінка економічних агентів і їх взаємодії з середовищем. Рутини, їх роль, еволюція і відбір. Фірми: невизначеність і оптимізація. Конкурентне оточення і виживання фірм. Індивіди: переваги і раціональність. Еволюційна економіка і проблеми залежності від минулого розвитку. Зменшення різноманітності. Тупики розвитку. Економічна еволюція як марківський процес

Тема 3. Еволюційна гіпотеза на мікрорівні

Зміст. Фірма об'єкт еволюції. Взаємодія між фірмами і зовнішнім середовищем. Фірма і галузь. Інновації, їх поява і поширення. Технологія - як фактор еволюційного розвитку. Технологічна парадигма, технологічний порядок, технологічна траєкторія, технологічний режим, технологічний уклад. Нововведення, технологічні зміни та економічний цикл. Довгострокова перспектива і проблема ідентифікації технічного прогресу. Еволюційна модель і модель Солоу.

Тема 4. Еволюційна гіпотеза на макрорівні: еволюція макрогенерацій

Зміст. Макроекономічні підсистеми. Макрогенерації. Життєвий цикл макрогенерацій. Макроотраслі як генотип макрорівня. Система комбінацій виробничих сил за Шумпетером. Модель виявлення макрогенерацій. Конкуренція макрогенерацій. Еволюційна грошово-кредитна політика Ентропія і інфляція.

Тема 5. Теорія інституційної еволюції

Зміст. Еволюційний підхід в інституціоналізмі. «Внутрішній» інститут. Життєвий цикл інституту. Режими функціонування інституту. Механізми інституційних змін: запозичення, винахід, проектування інститутів. Політичний і інституціональний ринок. Імпорт інститутів. Легалізація спонтанних змін. Спонтанне становлення інституту. Інституційні пастки і проблема дифузії інститутів. Прогнозування еволюції інститутів. Модель взаємодії суб'єктів з інститутами. Логістична крива поширення інституту.

Тема 6. Сінергетика і теорія соціальної самоорганізації

Зміст. Система. Самоорганізація систем. Прості і складні системи. Моделювання нелінійно - детермінованих динамічних систем. Параметри порядку і хаосу. Хаос як порядок. Стійкість системи. Флуктуації. «Шоки інновацій». Траєкторії розвитку системи. Біфуркації. Аттрактори. Модель Мальтуса. Логістична модель. Модель Лотки - Вольфтера. Роль детермінованого хаосу в економічній еволюції. Випадковість і необхідність в економічному житті

3. Структура навчальної дисципліни «Економічна компаративістика»

Назва розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	У тому числі				
Л.		П.	Лаб.	Інд.	С.р.	
Тема 1. Вступ до еволюційної економіки. Головні методологічні передумови дослідження	15	1	4			10
Тема 2 Еволюційна теорія економічних змін	15	1	4			10
Тема 3. Еволюційна гіпотеза на мікрорівні	15	2	3			10
Тема 4. Еволюційна гіпотеза на макрорівні: еволюція макрогенерацій	15	2	3			10
Тема 5. Теорія інституційної еволюції	15	1	4			10
Тема 6. Сінергетика і теорія соціальної самоорганізації	16	1	4			10
Усього	90	8	22			60

4. Темі семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Неокласика та альтернативні напрямки економічної науки	2
2.	Еволюційний принцип в науці та еволюційна економіка	2
3.	Теорія економічних змін Р.Нельсона і С.Уінтера.	2
4.	Еволюційна економіка: проблеми залежності від минулого розвитку та тупики розвитку	2
5.	Фірма об'єкт еволюції	1,5
6.	Технологічні зміни та економічні цикли	1,5
7.	Макроекономічні підсистеми та макрогенерації	1,5
8.	Модель виявлення макрогенерацій	1,5
9.	Еволюційний підхід в інституціоналізмі	2
10.	Прогнозування еволюції інститутів	2
11.	Сінергетика: базові поняття та методологія досліджень	2
12.	Моделювання еволюції та розвитку системи	2
	Разом	22

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Еволюційний принцип в різних науках	4
2	Еволюційний підхід в економічних дослідженнях	4
3	Рутини, їх роль, еволюція і значення для еволюції	4
4	Економічна еволюція як марківський процес	4
5	Розвиток технологій та їх вплив на економіку	4
6	Еволюційна модель і модель Солоу	4

7	Система комбінацій виробничих сил за Шумпетером	4
8	Моделювання та виявлення макроренерацій	4
9	Життєвий цикл та режими функціонування інституту	4
10	Еволюційні механізми інституційних змін	4
11	Модель взаємодії суб'єктів та інститутів	4
12	Сінергетичний принцип самоорганізації систем	4
13	Модель Мальтуса	4
14	Логістична модель	4
15	Модель Лотки - Вольтерра	4
	Разом	60

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є типом самостійної роботи студентів денної форми навчання за означеними питаннями, які передбачають більш глибоке засвоєння матеріалу за основними темами курсу та отримання навичок практичного виконання економічних розрахунків, побудови економічних моделей за окремими темами дисципліни.

7. Методи контролю

Контроль рівня знань є невід'ємною складовою навчального процесу. Оцінювання знань студентів з дисципліни «Еволюційна економіка» враховує всі види занять, передбачених навчальним планом. Перевірка знань та навичок студентів проводиться за допомогою поточного, проміжного й підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях під час самостійного або колективного виконання завдань, передбачених планом, розв'язання практичних завдань та кейсів. Максимально оцінюється у 30 балів.

Проміжний контроль оцінює результати самостійної роботи студента за наданими питаннями або темами, враховує доклади, доповіді, розробку економічної моделі та презентацію отриманих результатів. Здійснюється наприкінці навчального процесу. Максимально оцінюється у 30 балів.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену за тематикою курсу. Результати складання екзамену оцінюються за шкалою з максимальною оцінкою у 40 балів.

Підсумкова оцінка виводиться за сумою балів, набраних аспірантом за роботу протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи, поточного і проміжного контролю) та за результатами підсумкового контролю (екзамену), що дає змогу оцінити знання аспірантом усього матеріалу курсу.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література

Основна література

1. Маевский, В. Введение в эволюционную макроэкономику / В. Маевский. – М. : Изд-во «Япония сегодня», 1997. – 106 с.
2. Нельсон, Р. Д. Эволюционная теория экономических изменений / Р. Д. Нельсон, С. Дж. Уинтер ; [пер. с англ.]. – М.: Дело, 2002. – 536 с.
3. Сухарев, О. С. Основы институциональной и эволюционной экономики : курс лекций / О. С. Сухарев. – М. : Высш. шк., 2008 – 390 с.
4. Ходжсон, Дж. Экономическая теория и институты: Манифест современной институциональной экономической теории / Дж. Ходжсон ; [пер. с англ.]. – М. : Изд-во «Дело», 2003. – 464 с.
5. Эволюционная экономика : учеб. пособие для магистрантов по направлению «Экономика» / В. Ф. Исламутдинов ; «Югор. гос. ун-т»: Ред.-изд. отд. ЮГУ, 2014. – 197 с.

Допоміжна література

1. Евстигнеева Л.П., Евстигнеев Р.Н. Становление экономической синергетики // Общественные науки и современность.- 2012.- № 1.- С. 122-133.
2. Мельник Л. Г. Теория самоорганизации экономических систем: монография / Л. Г. Мельник. – Сумы : Университетская книга, 2012.- 439 с.
3. Норт Д. Понимание процесса экономических изменений /пер. с англ.; Гос. ун-т Высшая школа экономики. — М.: Изд. дом Гос. ун-та Высшей школы экономики, 2010. — 256 с.
4. Пригожин, И. Время. Хаос. Квант. К решению парадокса времени / И. Пригожин, И. Стенгерс ; [пер. с англ.] ; под. ред. В. И. Аршинова. – 6-е изд. – М. : КомКнига, 2005. – 232 с.

5. Пугачева, Е. Г. Самоорганизация социально-экономических систем : учеб. пособие [Текст] / Е. Г. Пугачева, К. Н. Соловьев. – Иркутск : Изд-во БГУЭП, 2003. – 172 с.
6. Румянцева С. Ю. Сопоставление теорий эволюции циклов Вернадского, Кондратьева, Кузнеца и Шумпетера / С. Ю. Румянцева // Партнерство цивилизаций. – №3. – 2013. – С. 161-178.
7. Синергетическая парадигма. Когнитивно-коммуникативные стратегии современного научного познания. – М. : Прогресс, 2004. – 559 с.
8. Шумпетер, Й. А. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Й. А. Шумпетер – М. : Эксмо, 2008. – 864 с.

9. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Асоціація еволюційної економіки. – Режим доступу : <http://www.afee.net/>
 Бази даних Всесвітнього банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: data.worldbank.org/

Інститут еволюційної економіки. – Режим доступу : <http://iee.org.ua/ru/>

Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>;

Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua

Офіційний сайт МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.imf.org/external/pubs/

Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua

Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

Офіційний сайт Національної парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>.

Офіційний сайт Харківської державної наукової бібліотеки ім. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.

Сайт ЦРУ: www.cia.gov/library/publications/the-worldfactbook/index.html

Центр економічних досліджень при Швейцарському федеральному технологічному інституті Цюріха: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : globalization.kof.ethz.ch

<http://www.oecd.org/>

www.heritage.org/Index/Ranking.aspx

www.unctad.org